

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ
ЗАКАРПАТТЯ

ВИЗНАЧНІ ОСОБИ

XX
СТОЛІТТЯ

кладав французьку мову у восьмирічній школі рідного села. Потім перейшов на журналістську роботу. Очолив відділ сільського господарства в свалаявській районній газеті «Ленінський шлях». Був відповідальним секретарем районної організації Товариства охорони пам'яток історії та культури. Нині – на творчій роботі.

Поезії І. Петровція друкувалися в обласних та республіканських газетах, журналах «Малаятко», «Барвінок», «Вітчизна», «Жовтень», «Дніпро», «Прапор», «Ранок», «Дружно вперед», альманасі «Перші промені» (1978), колективних збірниках «Перевал» (1973), «Поезія» (1977, 1983, 1984), «Калиновий спів» (1978) та ін.

Автор поетичних книжок «Знак весни» (1979), «Карпатське літо» (1984), «Жовтень – осіні свічадо» (1988), «Зимові зошити» (1989), «Ріка року» (1992), «Діалектарій...» (1993), «Наші співанки» (1996), «Наші и нинаші співанки» (1999), «Битангські співанки» (2001), «Послідні співанки» (2004), вибраних поезій «Чоловік з птахою на плечі» (2004), збірки віршів для дітей «Софійка і весна» (1986), роману-детективу – «Мануміссіо, або ж Хроніка урмезіювських убивств» (1991, у співавторстві з Валентиною Петровціей).

Окремими книгами в перекладі І. Петровція з угорської вийшли збірка поезій Кароя Балли «Речитативи» (1983), збірник «Угорські народні пісні» (1984), історичний роман Гейзи Гардонї «Зірки Егера» (1987) у співперекладі з І. Мегелю, книга казок Кларі Біхарі «Золотоносне дерево» (1990), з французької «Приглушені ридання» (1991), Шарль Бодлер «Літанії Сатані» (1994), уклав антологію французької класичної та сучасної поезії «Вечорова гармонія» (2003).

Переклади І. Петровція з угорської Шандора Петефі, Дюлі Ієша, Міклоша Радноті, Гомок Ержбет Мартоні, Міклоша Вереша, Дюлі Югаса, Золтана Зелка, Арпада Тоота, Деже Костолані, Вільмоша Ковача, Барбари Салаї, Магди Фюзеші та інших вміщено в колективних збірниках «Дніпрові райдуги» (1978), «Хвиля Балатону» (1983), «Поезія» (1982), «Поклик» (1984), «Зелений Май» (1985), «Квітнева Тиса» (1990), журналах «Вітчизна», «Всесвіт», «Дніпро», «Прапор», «Дукля», у книгах Атілли Йожефа «Поезії» (1986), Ласло Балли «Під кроною віку» (1989). Переклав з угорської на українську статтю Каменяря «Українці», яка ввійшла до 41-го тому зібрання творів І. Я. Франка в 50 томах. Опублікував чимало літературознавчих статей.

Окремі поезії І. Петровція перекладалися російською, калмицькою, німецькою, угорською, чеською, словацькою мовами.

У співдружності з композитором, народним артистом України Іваном Поповичем написав понад два десятки пісень, чимало з

них у 1976 р. вийшли окремою платівкою. Лауреат премії Спілки письменників Угорщини ім. Дюлі Ієша (1994), премії за кращу сатиру «Хитрий Петр» (Болгарія, 1997), Міжнародної премії ім. О. Духновича (1998).

Член Спілки письменників України з 1986 р.

Літ.: Хланта І. Іван Петровцій // І. Хланта. Літературне Закарпаття у XX столітті. – Ужгород: Закарпаття, 1995. – С. 551-555.

І. В. Хланта

ПЕТРОВЦІЙ

Микола Іванович

Архієпископ Марк (Петровцій Микола Іванович) народився 6 грудня 1951 р. в селі Задне (Приборжавське) Іршавського району. У 1958 р. пішов у восьмирічну школу. Потім продовжив навчання у Довжанській середній школі. 3 травня 1970 р. до червня 1972 р. служив у лавах радянської армії. У серпні 1972 р. приїхав у м. Загорськ (сьогодні Сергієв Посад) з наміром готуватися до вступу в Московську духовну семінарію й з вересня того ж року почав працювати у Троїце-Сергієвій лаврі, де виконував різні послухи: трапезника у братській трапезній, книгодержця, а потім келейника при наміснику Лаври. У серпні 1973 р. вступив у Московську духовну семінарію і був відразу зарахований до 4 курсу.

У вересні 1973 р. подав прохання на вступ до монастиря. 6 березня того ж року прийняв чернечий постриг з ім'ям Марк, на честь святого апостола і євангеліста Марка. 17 березня того ж року архієпископ Дмитрівський Володимир (Сабодан), ректор Московських духовних шкіл (нині Блаженніший Митрополит Київський і всієї України), рукопоکлав інок у сан ієродиякона. 7 квітня того ж року в Трапезному храмі Троїце-Сергієвої Лаври рукопокладений у сан ієромонаха. 1978 р. ієромонах Марк закінчив Московську духовну академію зі ступенем кандидата богослов'я за роботу на тему: «Образ і подоба Божа в людині за вченням Отців і Учителів Церкви Олександрійської школи». Того ж року був призначений викладачем Нового Завіту в другому класі семінарії.

16 квітня того ж року був призначений благочинним Троїце-Сергієвої Лаври. На цьому послуху, поєднуючи його з викладацькою роботою в семінарії, трудився до червня 1985 р., коли наказом Святішого Патріарха Пимена від 25 червня ієромонах Марк був призначений намісником Почаївської Успенської Лаври. Рішенням Священного Синоду від 19 липня 1988 р. ієромонах Марк став єпископом Кременецьким, вікарієм митрополита Львівського й Тернопільського Никодима. Архієрейська хіротонія відбула-

ся в місті Києві 28 липня, у день пам'яті святого рівноапостольного князя Володимира. Під керівництвом митрополита Никодима трудився до кінця 1988 р., коли рішенням Священного Синоду від 27 грудня єпископ Марк очолив новостворену Тернопільсько-Кременецьку єпархію. Рішенням Священного Синоду від 10 квітня 1989 р. єпископ Марк став єпископом Аргентинським і Південноамериканським, Патріаршим Екзархом Центральної й Південної Америки.

1 листопада 1993 р. став керуючим Патріаршими приходами в Канаді з титулом єпископа Каширського. У квітні 2005 р. очолив Сумську кафедру.

Ю. В. Данилець, О. І. Монич

ПЕТРУЩАК

Іван Дмитрович

Народився 14 жовтня 1902 р. в м. Ужгород. З робітничої родини Радванки. Навчався в народній школі. Підлітком уже в 1918 р. працював на Ужгородській меблевій фабриці «Мундус», з 1918 р. до 1924 р. – робітником-взуттєвиком у приватних майстернях Угорщини: с. Горт, м. Дьєндеш та м. Будапешт.

У 1924 р. повернувся додому на Закарпаття і продовжив працювати у приватних майстернях Ужгорода. В тому ж році вступив у КПЧ. У 1927 р. його обрали секретарем Ужгородського окружного та міського партії, у 1929 р. – рекомендували секретарем крайового комітету Міжнародної всепрофесійної Спілки Чехословаччини або по-простому називали – червоних профспілок. Часто виступав на зборах і мітингах, крайових конференціях, керував страйковою боротьбою робітників у Берегові і Вилоці, Великому Бичкові, Севлюші, в інших містах і селах, за що не раз був репресований.

У 1930 р. крайова парторганізація направила його в Радянський Союз на навчання в Харківський комуністичний інститут журналістики. Після повернення в Закарпаття працював два роки редактором закарпатських молодіжних газет «Працююча молодь» та «Голос життя», а також «Карпатської правди». У 1935 р. редагував газету «Карпатська іскра», яка виходила у Празі замість забороненої на певний час «Карпатської правди».

З розпадом Чехословаччини і окупацією Карпатської України у 1939 р. емігрував в Англію. У 1939-1941 рр. працював у приватних майстернях, а після звільнення Павла Цібере з посади члена Державної ради членом цього державного органу в еміграції у Лондоні став І. Д. Петрущак. Видавав у Лондоні бюлетень «Карпати кличуть», щотижня виступав по лондонському радіо із закликом до закарпатців продовжувати антифашистську боротьбу. Тут

створив також закарпатський клуб, де читалися лекції на різні політичні теми.

Після визволення Закарпаття у 1944 р. повернувся в рідний край. 21 січня 1945 р. його обрали головою ради профспілок Закарпатської області, обирався також депутатом обласної ради та Верховної Ради УРСР. Був членом обласної надзвичайної комісії по розслідуванню злочинів, заподіяних окупантами. За сумлінну працю був нагороджений орденами і медалями.

Помер 19 вересня 1961 р. в м. Ужгород.

Літ: Довганич О. Д. Петрущак Іван Дмитрович // Борці партії. – Ужгород: Карпати, 1984. – С. 267-268.

О. Д. Довганич

ПЕХНЬО

Василь Іванович

Народився 7 серпня 1952 р. в с. Чинадієво Мукачівського району. У 1969 р. закінчив Чинадівську середню школу і продовжив навчання на хімічному факультеті УжДУ. Диплом з відзнакою про вищу освіту одержав у 1974 р.

Наступні два роки працював старшим інженером заводу «Точприлад» (Мукачево). У 1976 р. вступив до аспірантури Інституту загальної та неорганічної хімії ім. В. І. Вернадського АН України (м. Київ). Під керівництвом академіка АН України, професора С. В. Волкова виконав і 18 травня 1982 р. в цьому ж інституті захистив дисертацію «Синтез та дослідження халькогенхлоридних комплексів осмію, іридію та платини» на здобуття вченого ступеня кандидата хімічних наук.

Після завершення навчання в аспірантурі з 1979 р. В. І. Пехньо працював старшим інженером, молодшим, а згодом старшим науковим співробітником ІЗНХ АН України. 12 червня 1997 р. захистив дисертацію «Халькогенхлоридні комплекси платинових металів» і став доктором хімічних наук. Нині працює заступником директора ІЗНХ НАН України з наукової роботи.

В. І. Пехньо є відомим спеціалістом у галузі неорганічної і координаційної хімії, технології дорогоцінних металів. Очолюваний ним науковий колектив розробив і перевірив в умовах виробництва на реальних промислових зразках цілий ряд малоенергоємних, екологічнобезпечних процесів вилучення із природної сировини рідкісних та розсіяних металів. Останнім часом коло його наукових інтересів включає синтез та дослідження координаційних сполук, перспективних для використання в якості основи нових лікарських препаратів. В складі авторського колективу йому за цикл робіт «Координаційна хімія в електролітах» присвоєно звання лауреата